

Manuel behandling i den logopædiske behandling af stemmelidelser

Oplæg i FUA København 31.5.2011
v/Solveig Gunvor Pedersen Cand. mag. Audiologopædi

Aftenens program

- Introduktion til forskellige behandlingsprogrammer
- Afprøvning af dele af palperingsprotokol
- Cases fra praksis

Min baggrund/erfaring

- Audiologopædi
- Kurser Anne Rosing Schow, Anne Hjort, Henriette Hauser
- LMT, v/Lesley Mathieson
- VoiceRelease, inkl. forsøg
- Fordybelseskursus
- Liebermann

Lidt historie

- Tasker, D.L. *Principles of Osteopathy*. 2nd edition Baumgardt Publishing Co. Los Angeles. 1905. Reprinted 2006
- Stanley, Douglas. *Your Voice. Applied Science of Vocal Art. Singing and Speaking*. Pitman, New York. 1945.
- Forchhammer E. *Stemmens funktioner og fejlfunktioner*. Copenhagen: Munksgaard. 1974.
- Aronson A E. *Clinical Voice Disorders: An Interdisciplinary Approach*. 3rd edition. New York: Thieme Stratton, 1990.
- Lieberman J. Principles and techniques of manual therapy: application in the management of dysphonia. In: Harris T, Harris S, Rubin J, Howard D, eds. *Voice Clinic Handbook*. London, U.K.: Whurr Pub. 1998.

Logopædisk tiltag

- Foregår på baggrund af grundig udredning
  - Øre-, næse-, halslægeundersøgelse
  - Logopædisk undersøgelse jf. STUAD
    - Herunder kropsholdning mv.
  - Evt. anden vurdering
- Består af mange forskellige typer af intervention
  - jf. undersøgelsesområder i STUAD

Manuel behandling hos logopæd

Behandling bør kun ske efter aftale med anden relevant fagperson i tilfælde af

- Sygdom eller svaghed i ryg, skulder og nakke
- Hjernerystelser
- Voldsomme slag eller fald
- Stress jf. STUAD
- Angst jf. STUAD

Skema til udredning af dysfoni

V Observation/ manuel undersøgelse	I tale			I hvile		
	Lav ☐	Upåfaldende ☐	Høj ☐	Lav ☐	Upåfaldende ☐	Høj ☐
Larynx position						
Suprahyoide område	Ømhed ☐		Smertes ☐	Ømhed ☐		Smertes ☐
Os hyoideum	Ømhed ☐		Smertes ☐	Ømhed ☐		Smertes ☐
Afstand cart. thyroidea						
- cart. cricoidea	Normal ☐		Formindsket ☐	Normal ☐		Formindsket ☐
Bemærkninger						

Logopædens færdigheder

Hjernen, øjet, øret og hånden:

- Specifik viden om anatomi, fysiologi og neurologi
- Røntgen-øret, kreativ lytning
- Evnen til at kombinere muskulære fund med lyden af stemmen

8

Oversigt over behandlingsprogrammer

Forskelligheder

- Diagnose (detaljeringsgrad)
- Omfang af relevant muskulatur
- Varighed
- Behandlingens karakter
  - Herunder intensitet

Ordet: manipulation

Formål

- Afhjælpe spændinger, der forhindrer arbejdet med at modificere stemmedannelsen
  - ...og altså kun en del af behandlingen
- Give en forståelse af hvordan god stemmebrug skal udføres gennem oplevelsen, guider stemmebrugeren mod hensigtsmæssig stemmebrug
  - "Bypasser" bevidstheden (Liebermann)
- Nogle gange er det symptombehandling
  - for at hjælpe folk til ikke at kompensere for meget

Oversigt

Udbytte af VR forsøg

- Ingen solide beviser for forandringer gennem akustiske målinger
- Ændringer i subjektive gener
- Øget bevidsthed om stemmebrug
  - Afspejles muligvis i besvarelser vedr. subjektive gener (stiger evt.)
- Oplevede forandringer
  - Væsentligt i forhold til logopædiske tiltag: motivation og mulighed for at forandre stemmebrugen
- Tilbagefald efter behandling
  - Kombineres med andre logopædiske tiltag

Muskler

- Funktion: kontraherer
- Hvad sker der med en muskel når den i længere tid er:
  - Kontraheret?
  - Forkortet?
  - Forlænget?
- Litteratur: udmærket afsnit i Arboleda & Frederick

Palpering v/udredning

- Der tages udgangspunkt i Liebermanns beskrivelser
  - Grebene tages fra siden
    - Registrerer ømhed
    - Graderes 0-3 iflg
      - » Spænding i hvile
      - » Spænding ved fonation/snif
- Prøv med forskellige indstillinger
- Hvad er formålet – hvad betyder fundene?

Protokollen er hentet fra:
 Angsuwarangsee T, Morrison M. Extrinsic Laryngeal Muscular Tension in Patients with Voice Disorders. Journal of Voice; 16(3): 333-343. 2002.

16

Palpering v/udredning

- Palpering af submentale område m/langefinger:
    - Hvile
    - Kontraktion under lavt /a/ efterfulgt af højt /u/
- 0 - Blødt v/hvile, kan kontrahere en smule v/fonation
 1 - Blødt v/hvile, mild kontraktion ved fonation ved lav og moderat ved høj tonehøjde
 2 - Noget spænding v/hvile, spændt og med fremskudt kæbe v/fonation
 3 - Konstant spændt, maximalt v/fonation

17

Palpering v/udredning

- Palpering af thyrohyoide områder m/pege- og tommelfinger:
    - Hvile
    - Kontraktion under sammenhængende tale (tæl 1-5) og let hummen
- 0 - Ingen spænding v/hvile, mild v/fonation
 1 - Blødt område v/hvile, nogen kontraktion v/fonation
 2 - Spændt snævert v/hvile, moderat kontraktion v/fonation
 3 - Meget spændt med lukket område hele tiden

18

Palpering v/udredning

- Cricothyroide afstand midt for m/spidsen af pegefinger:
    - Placering af CC i forhold til CT.
    - Åbning v/hvile.
    - Lukning og åbning v/høj og lav fonation
- 0 - Normal afstand og fonatorisk bevægelse
 1 - Indsnævring v/hvile og nogen fonatorisk bevægelse
 2 - Anterior forskydning af CC med indsnævring af området v/hvile og lukning v/fonation
 3 - Konstant lukket område

19

Effekten af massage - idræt

Hemmings, 2001*

Bruges traditionelt for at

- Undgå skader
- Komme sig over træthed
- Afspænding
- Øge præstationsevnen

Hemmings undersøger: fysiologiske, psykologiske og præstationsmæssige effekter

*Hemmings, B. Physiological, psychological and performance effects of massage therapy in sport: A review of the literature. Physical Therapy in Sport; 2(4):165-170. 2001.

21

Kvinde 33 år

- Funktionelt stemmeproblem
- Ikke noget umiddelbart stemmeproblem, men gener fra halsen
- Motiveres de første gange til at arbejde med kropsholdning, respiration, mindske kompression og åbne resonans ("åbne hals" og bruge artikulationen mindre snævert)
- Herefter manuel behandling – hvorfor ikke før?

Kvinde 33 år

- Første møde
- Før og efter behandling 5. gang

• Gener før → efter	
– Klumpfornemmelse	3 → 0
– Sammensnøret	2 → 0
– Slim	3 → 1
– Hæs	1 → 0
– Tør	1 → 0
– Smerte/ømhed	0 → 2

Kvinde 40 år

- Indeklimaproblemer og sensitivitet i lungernes følsomhed
- Behandles manuelt flere gange: hovedpine, kvælningfølelse og lettelse af stemmen. En dag forsvinder stemmen (ikke hysterisk)
- Oplever senere at massør laver samme ballade, men hun får ikke hjælp til at få stemmen tilbage
- Stemmen stabiliseres efterhånden, men er stadig påvirket af "noget" (formodentlig astma)
  - Symptombehandling?

40

Kvinde 40 år

- Behandling sommer 2010
- Før og efter behandling

Mutationsstemme

- Mand 20 år
- Set i PPR 2004-5 (15-16 år) – stemmen kommer ikke ned, og man afventer at den gør det
- Undervisning on/off længere tid
  - Motiveret, men trækker ud og kan ikke bruge dyb stemme i praksis. Lidt genert. Klør på, når han er her. Gradvis forbedring – men kun v.hj. af massage. Lille fuldregisteromfang er probl.

42

Mutationsstemme

- Første optagelse
- September 2009 øvelser efter manuel beh.
- December 2010 før og efter manuel behandling

Mine overvejelser

- Hvilken tilgang?
  - (Liebermann, varighed)
- Hvem skal jeg ikke behandle?
- Hvordan måles effekten af behandlingen?
- Auditiv beskrivelse
  - Kan logopæden høre forskel uden viden om behandlingen (kreativ lytning overfor akustik)
- (Hvordan) kan vi opstille større studier?

50

Og et let off-topic link ☺

Hjemmeside med øvelser til opretning af kropsholdning:

- <http://posture-exercises.blogspot.com/>

51

Tak for jeres opmærksomhed

52